

Ο ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΤΑ ΚΤΙΣΜΑΤΑ

- Ο Ιουστινιανός και η συνοδεία του : ψηφιδωτό από τον Άγιο Βιτάλιο της Ραβέννας

Ο ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΤΑ ΚΤΙΣΜΑΤΑ

- Στα χρόνια του Ιουστινιανού κατασκευάστηκαν πολλά **δημόσια έργα**
- **αμυντικής φύσης** : φρούρια – τείχη (χαρακτηριστική η **οχύρωση της Σεργιούπολης** στη Συρία)
- **ναοί**: σε πολλά σημεία της αυτοκρατορίας με λαμπρότερο παράδειγμα της **Αγία Σοφία της Κων/πολης**
- **υδραγωγεία, γέφυρες, δρόμοι, αποθήκες σιτηρών**

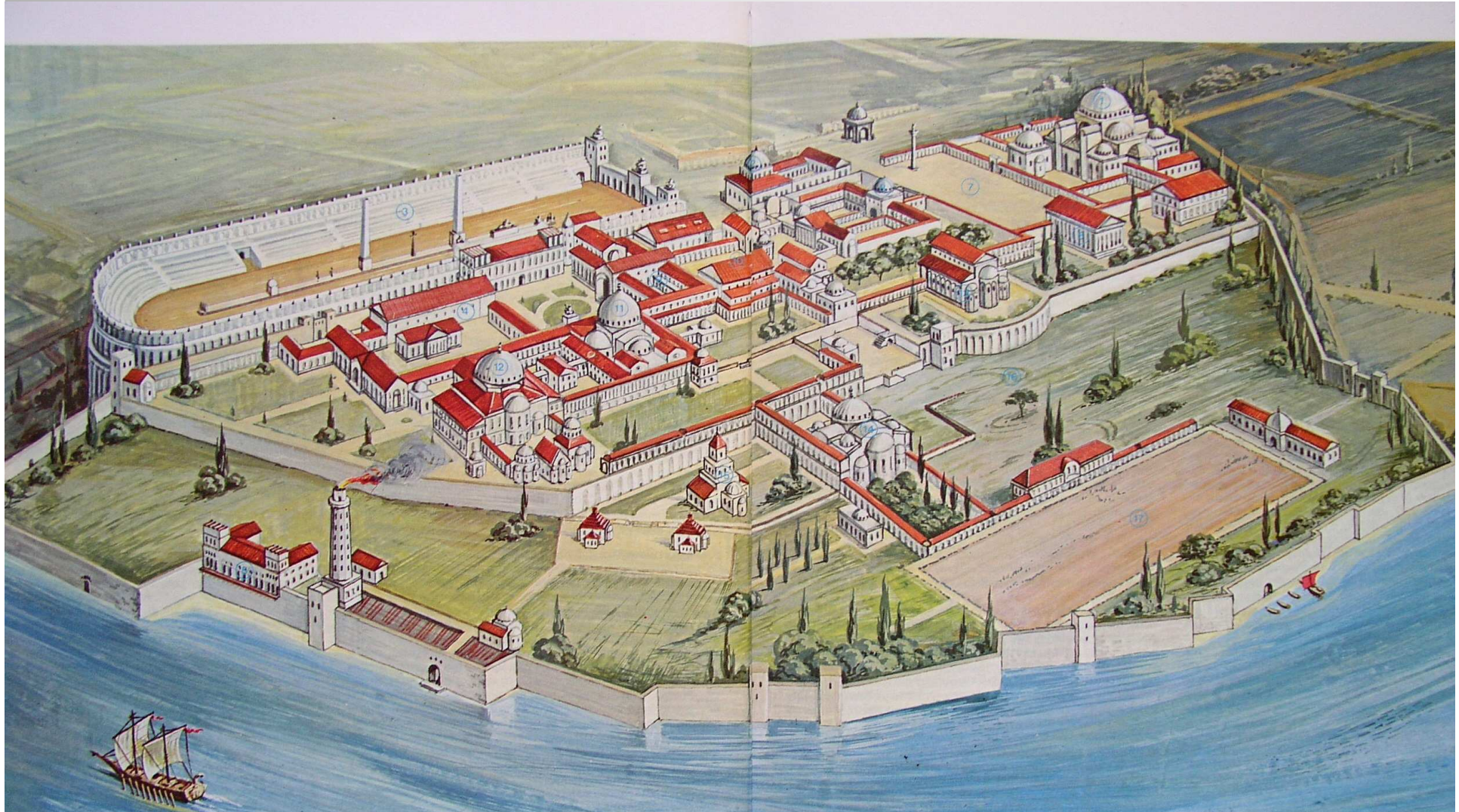
Άγιος Βιτάλιος στη Ραβέννα της Ιταλίας:
λεπτομέρεια από ψηφιδωτό του περίκεντρου
οκταγωνικού ναού που απεικονίζει τη **Θεοδώρα**
με τη συνοδεία της

ΣΕΡΔΑΚΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ
ΚΤΙΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΙΟΥΣΤΙΝ

Ἡ αὐγούστα Θεοδώρα συμπαραστάθηκε στὸν Ἰουστινιανὸ σὲ ὅλες τὶς δυσχέρειες ποὺ ἀντιμετώπισε κατὰ τὴν ἐφαρμογὴ τῶν μεγαλεπήβολων σχεδίων του. Ἡ μορφή της, μὲ ὅλη τὴν αἴγλη τῆς βυζαντινῆς μεγαλοπρέπειας ἀλλὰ καὶ τῆς προσωπικῆς της ἀκτινοβολίας, διακρινόμαστε στὴν ψηφιδωτὴ σύνθεση τοῦ πλευρικοῦ τοῖχου τῆς αἰθίδας τοῦ ἱεροῦ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Βιταλίου τῆς Ραβέννας. Ἐπάνω: λεπτομέρεια τῆς ψηφιδωτῆς παραστάσεως τῆς Θεοδώρας (Ραβέννα, ἐκκλησία Ἁγίου Βιταλίου).

Στο «Ιερόν Παλάτιον» (αναπαράσταση) που απλωνόταν σε έκταση 100.000 στρεμμάτων διαβιούσε ο αυτοκράτορας μαζί με την αυλή του. Ανάμεσα σε άλλα περιλάμβανε την Αγία Σοφία, (1) τον Ιππόδρομο (3), τη Μαγναύρα με το ξακουστό Πανδιδακτήριο Κων/πολης, το πρώτο Πανεπιστήμιο των Βαλκανίων (13)

Το Παλάτιον ήταν ένδιαίτημα του αυτοκράτορος και της αυλής του. Σε όλη σχεδόν τη διάρκεια της βυζαντινής αυτοκρατορίας (476-1453). Ήταν ένα μεγαλοπρεπές συγκρότημα κτιρίων,

την περίοδο του αυτοκράτορος Μεγάλου Κωνσταντίνου και κάλυπτε επιφάνεια 100 τετραγωνικών χιλιομέτρων (ή 100.000 στρέμματα). Στην εικόνα: μιά από τις επιτοχέστερες απόψεις αναπα-

ράζει σύμφωνα με τα βυζαντινά κείμενα και τα σύγχρονα αρχαιολογικά ερείσματα. Με την αρίθμηση επισημαίνονται μερικά από τα σημαντικότερα στοιχεία του όλου συγκροτήματος: 1. Αγία Σοφία,

Παλάτιον Ιουστινιανού, 6. Σύγκλητος, 7. Αύλειος, 9. Δάφνη, 10. Μέγα Κωνιστώριον, 11. Τρίκλιον, 13. Μαγναύρα, 14. Νέα, 15. Αετός, 16.

Η βασιλική κινστέρνα (υδραγωγείο, δεξαμενή νερού) στην Κωνσταντινούπολη. Χτίστηκε από τον Ιουστινιανό - έχει μήκος 140 μέτρα και πλάτος 70, ενώ η στέγη της στηρίζεται σε 336 κίονες με περίτεχνα κιονόκρανα. Σήμερα, λόγω της εξαιρετικής ακουστικής της, χρησιμοποιείται και ως χώρος συναυλιών

ΣΕΡΔΑΚΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ - ΤΑ
ΚΤΙΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ

Τμήμα του **βυζαντινού τείχους** που κατασκεύασε ο Ιουστινιανός στη
Σεργιούπολη της Συρίας

ΣΕΡΔΑΚΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ - ΤΑ
ΚΤΙΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ

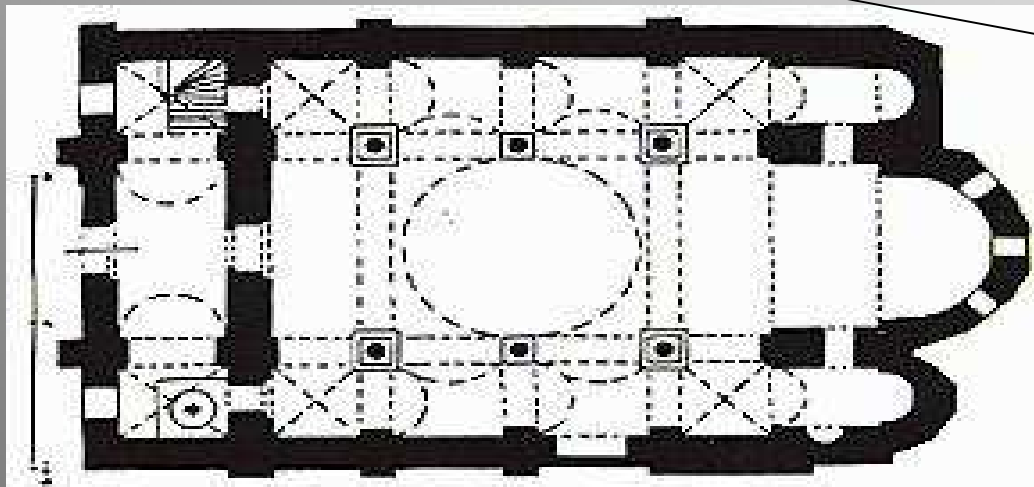
ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ

ΣΕΡΔΑΚΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ - ΤΑ
ΚΤΙΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ

Η Αγία Σοφία ακολουθεί το αρχιτεκτονικό σχέδιο της βασιλικής μετά τρούλου

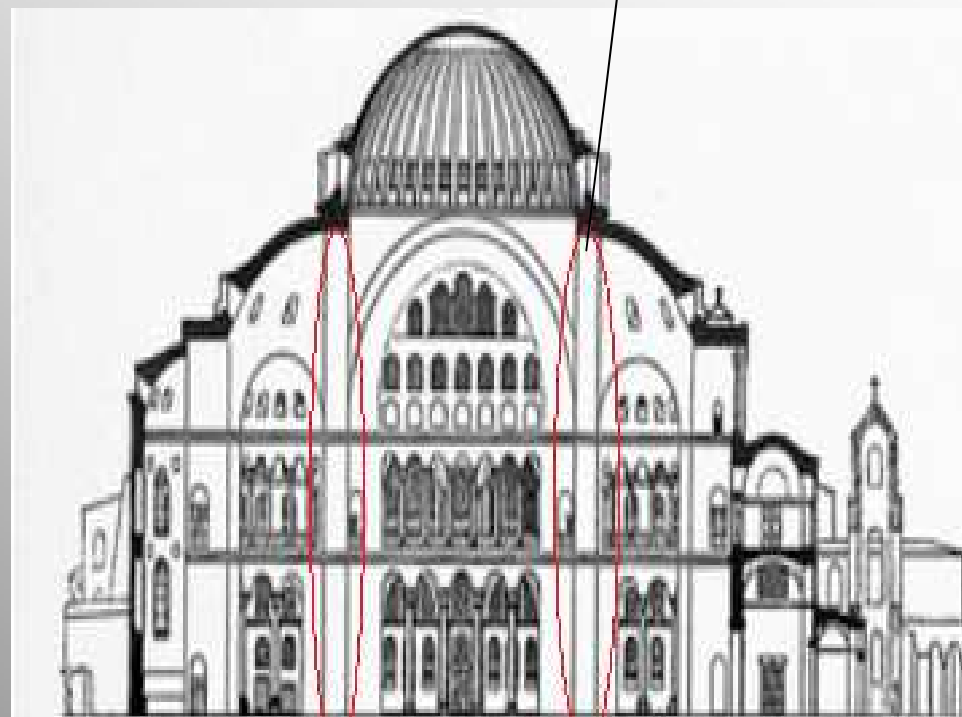
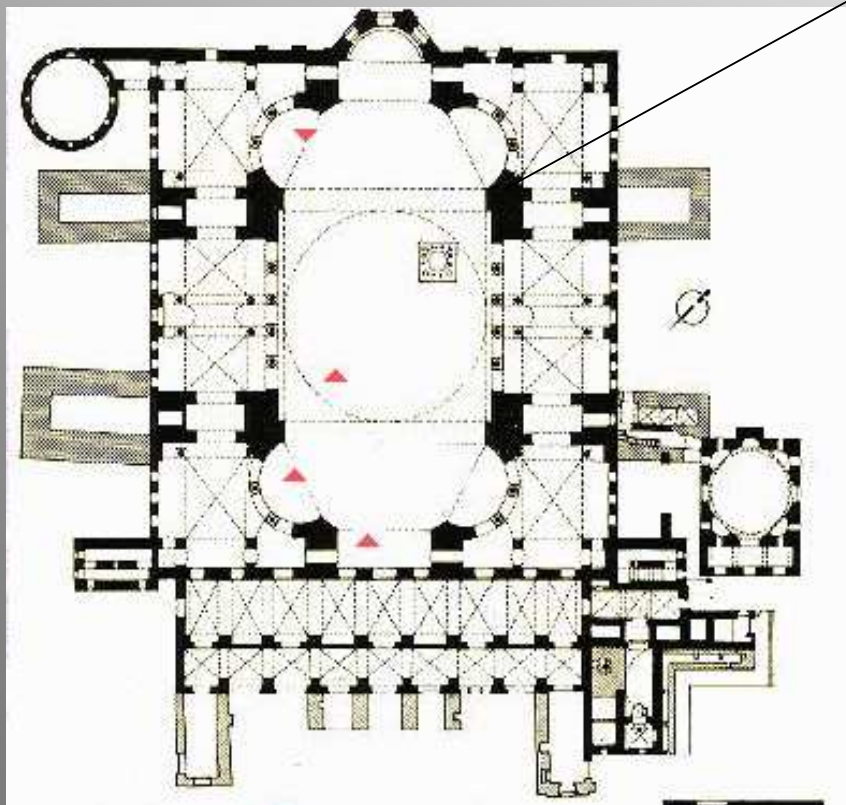
- Αυτό σημαίνει ότι η κάτοψη της είναι ορθογώνια και στεγάζεται με θολωτές σκεπές στα πλαϊνά κλίτη και τρούλο στη μέση του κεντρικού κλίτους
- Προήλθε από συνδυασμό της βασιλικής (ορθογώνιου ρωμαϊκού κτηρίου με το περίκεντρο (κυκλικό ή πολυγωνικό) κτήριο

ναός Αγ.
Δημητρίου ,
Θεσ/νίκη

Ο γιγάντιος τρούλος με διάμετρο 30 μέτρα στηρίχθηκε **σε 4 πεσσούς**, δηλ. τετράγωνους κίονες που ενώθηκαν μεταξύ τους με **τεράστια τόξα**

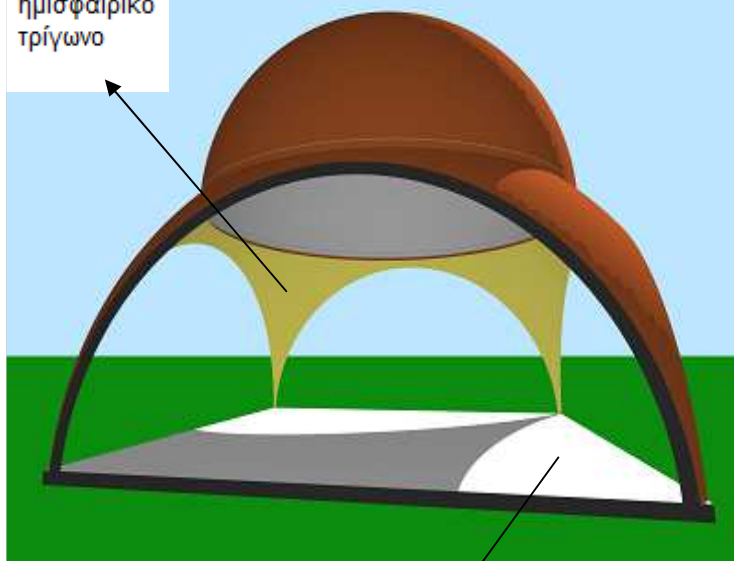
Αρχιτέκτονες της Αγίας Σοφίας υπήρξαν 2 Μικρασιάτες : ο **Ανθέμιος** από τις Τράλλεις και ο **Ισίδωρος** από τη Μίλητο της Μ. Ασίας. Η «Μεγάλη Εκκλησία» ολοκληρώθηκε σε 5 χρόνια (532-537)

ΣΕΡΔΑΚΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ - ΤΑ
ΚΤΙΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ

Τα τόξα των πεσσών
σχηματίζουν **ημισφαιρικά**
τρίγωνα ο σκοπός των οποίων
είναι να συγκεντρώσουν το
βάρος
του τρούλου και να το
μεταβιβάσουν στους πεσσούς ·
έτσι δημιουργούν **ένα στεφάνι**
που πάνω του στηρίζεται ο
τρούλος

ημισφαιρικό
τρίγωνο

πεσσός

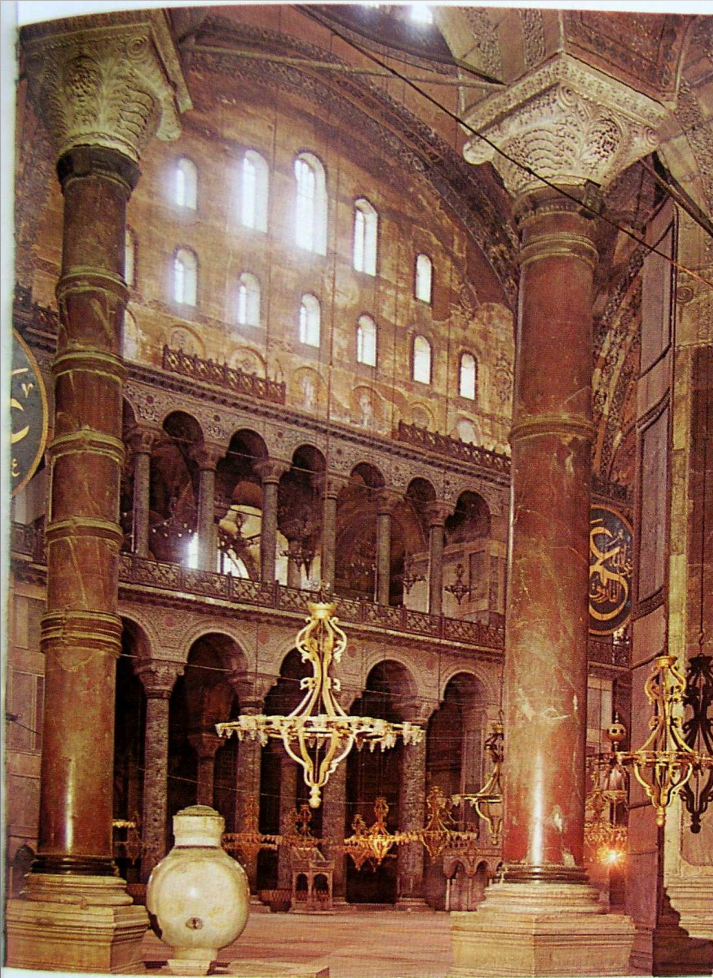
Σ
ΚΤΙ

Είναι εμφανές **το στεφάνι** που σχηματίζουν τα 4 ημισφαιρικά τρίγωνα · **στις 4 απολήξεις του** βρίσκονται οι **τετράγωνοι κιβωτιόσχημοι πεσσοί** που πάνω τους στηρίζεται ο τρούλος

ΣΕΡΔΑΚΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ - ΤΑ
ΚΤΙΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ

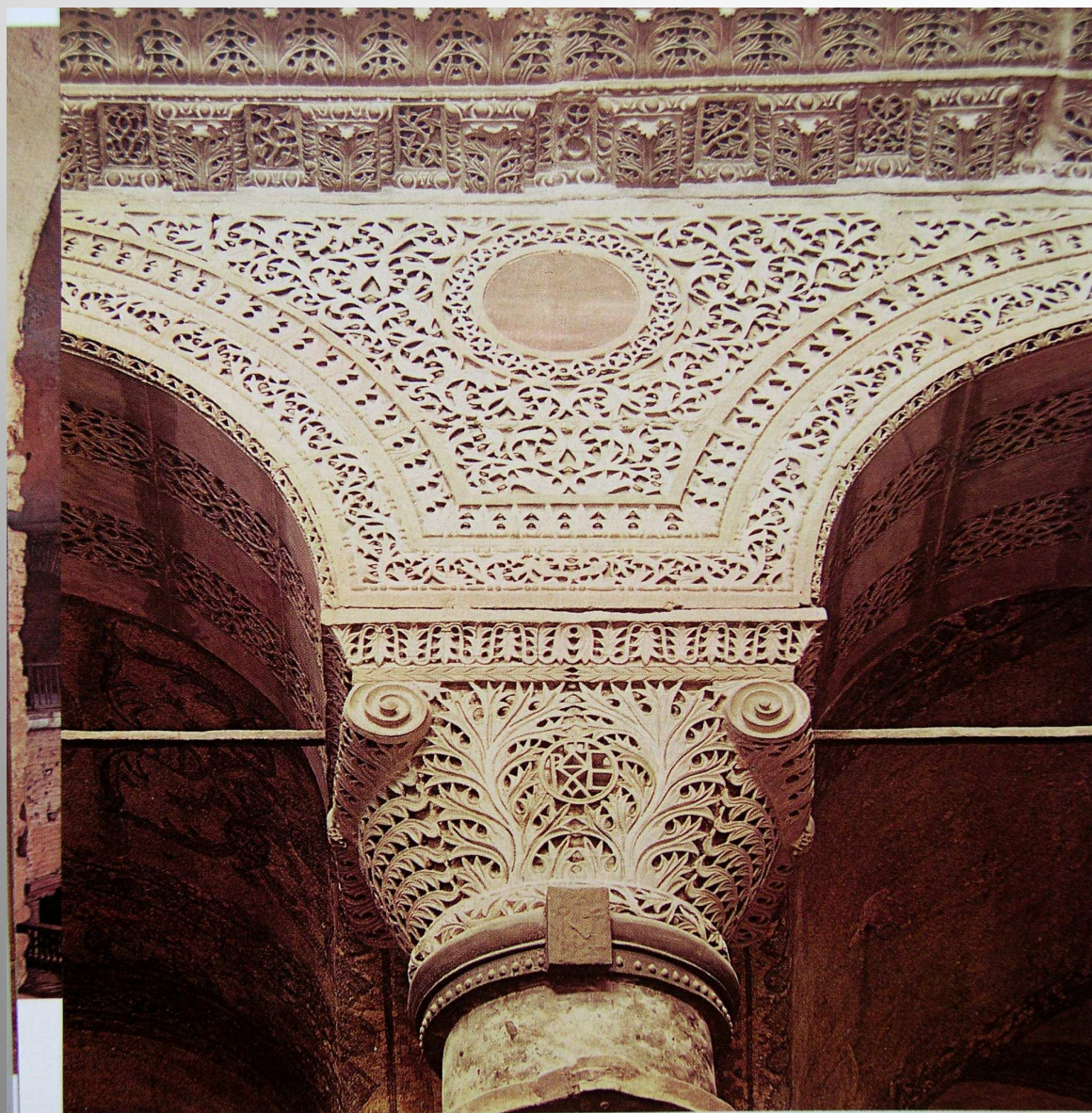
•Ο τεράστιος τρούλος **μοιάζει να αιωρείται** χάρη στο **σύστημα φωτισμού** από τα **140 περίπου παράθυρα** (40 στη βάση του τρούλου) που **εξαφανίζουν τον όγκο του** φέρνοντας άπλετο φως στο εσωτερικό του ναού και δημιουργώντας μια **ατμόσφαιρα εξαϋλωσης και έντονης θεϊκής παρουσίας**

Πολλοί βυζαντινοί συγγραφείς περιέγραψαν με μεγάλο θαυμασμό την όμορφη του εσωτερικού της Αγίας Σοφίας. Το ιδιόφυες σύστημα της κατασκευής, ή διάπλαση των επιφανειών και το σύστημα

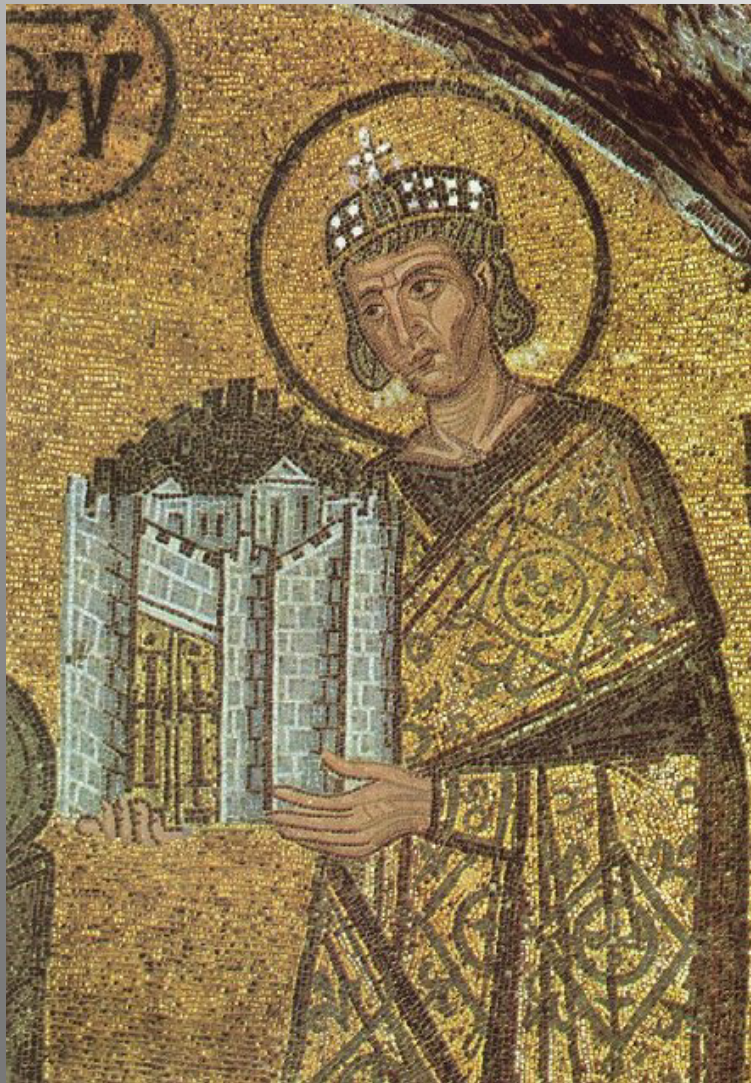
φωτισμού που εισβάλλει και από ψηλά και από τα πλάγια συντελούν στην αφαίρεση του βάρους των συμπαγών δοκών στηρίζεως. Στις εικόνες: όψεις εσωτερικού της Αγίας Σοφίας.

Στὸν γλυπτὸ ἀρχιτεκτονικὸ διάκοσμο τῆς Ἁγίας Σοφίας ἡ δημιουργικὴ φαντασία τῶν καλλιτεχνῶν ἐγγίζει τὸ ἀπόγαιό της στὴν προσπάθεια νὰ ἐκμεταλλευθεῖ ὅσο γίνεται καλύτερα τὸ παιχνίδισμα τοῦ φωτὸς ἐπάνω στὶς ἄπειρες γλυφές τοῦ μαρμάρου, ποὺ μοιάζει μὲ δαντέλα. Στὴν εἰκόνα: κιονόκρανο ἀπὸ τὴν Ἁγία Σοφία Κωνσταντινουπόλεως.

Η ένθρονη βρεφοκρατούσα Θεοτόκος, το περίφημο ψηφιδωτό ,
και σε μια λεπτομέρεια ο Κωνσταντίνος να της προσφέρει την
Πόλη

Οι ψηφίδες στο φόντο είναι χρυσές, καθώς στη βυζαντινή τέχνη
ο χρυσός , ως αναλλοίωτο υλικό, ταυτίζεται και υποδηλώνει τη
θεϊκή παρουσία. Επίσης , οι ψηφίδες έχουν τοποθετηθεί όχι
ευθύγραμμα, αλλά με κλίση, ώστε να αντανακλούν το φως ,
συντείνοντας στην εντύπωση του πιστού ότι βρίσκεται σε μέρος
υπερβατικό, μεταξύ ουρανού και γης.

ΤΟ ΧΤΙΣΙΜΟ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΣΟΦΙΑΣ

(Θρακικός θρύλος)

- «Ήταν ο καιρός που ο βασιλιάς στην Πόλη είχε αποφασίσει να χτίσει την Αγια Σοφιά. Είχε καλέσει τον πρωτομάστορα, και ο τελευταίος είχε κάμει ένα, και ύστερα άλλο, και ύστερα άλλα σχέδια, πως να χτιστή η μεγάλη εκκλησιά. Κανένα όμως δεν ευχαριστούσε το βασιλιά. Ήθελε κάτι άλλο, πολύ πιο σπουδαίο. Και ο πρωτομάστορας όλο και σκεφτόταν τι νέο σχέδιο να φτιάσει.
- Μια Κυριακή, την ώρα που τελείωνε η λειτουργία, ζύγωσε πρώτος ο βασιλιάς να πάρει το αντίδωρο, εκείνο όμως του ξεφεύγει από το χέρι και πέφτει χάμω. Μια στιγμή αργότερα παρουσιάζεται μια μέλισσα που φτεροκοπούσε προς το ανοιχτό παράθυρο, κρατώντας το πεσμένο αντίδωρο του βασιλιά. Βγάνει αμέσως διαταγή ο βασιλιάς, όσοι έχουν μελίτσια να τ' ανοίξουνε και να ψάξουν, για να βρεθεί. Ψάχνει και ο πρωτομάστορας στα δικά του τα μελίτσια και τι βλέπει; Είχανε κάτσει οι μέλισσες μέρες πριν και είχαν φτιάξει με το κερί μέσα στην κυψέλη μian εκκλησιά πανέμορφη και σκαλιστή και μεγαλόπρεπη, που δεν είχε την όμοια της σ' ολόκληρη την Οικουμένη. Όλες οι λεπτομέρειες είχαν γίνει στην εντέλεια, μέσα κι' έξω στην εκκλησιά. Η πόρτα της ανοιχτή, ο τρούλος έτοιμος, οι κολώνες στη θέση τους, ως και η Άγια Τράπεζα τελειωμένη. Την είχαν αποτελειώσει σ' όλα της την εκκλησιά, και απάνω στην Άγια Τράπεζα της είχε φέρει εκείνη η μέλισσα και είχε αποθέσει το αντίδωρο του βασιλιά.
- Είδε την εκκλησιά ο πρωτομάστορας και θάμαξε με το τέλειο σχέδιό της. Την είδε κατόπι και ο βασιλιάς και έγινε όλος χαρά. Το σχέδιο, που είχαν φτιάξει οι μέλισσες, έγινε το σχέδιο που χτίστηκε η Αγια Σοφιά!!!».
- (βλ. Κ. Ρωμαίος, ΕΛΛΑΣ, λαογραφία-γεωγραφία-ιστορία, τομ. 2ος, σελ. 653).

ΠΗΓΕΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ

- Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού
<http://www.fhw.gr/chronos/08/gr/pl/index.html>
- Ιστορία του Ελληνικού Έθνους- Εκδοτική Αθηνών, τόμος Ζ
- Ιστορία Μεσαιωνική και Νεότερη των Ιωάννη Δημητρούκα, Θουκυδίδη Ιωάννου
- Λίγη Ακόμη Ιστορία – Ψηφιακή βιβλιοθήκη
<http://repository.edull.gr>
- CD-ROM "COFIA", Ίδρυμα Μελετών Λαμπράκη
- www.wikipedia.org